

Jaaroverzicht

ERFGOED BALEN 2025

Woord vooraf

Het voorbije werkjaar is opnieuw in een stroomversnelling voorbijgevlogen. Dat gebeurt nu eenmaal wanneer een vereniging bruist van activiteiten, gedragen wordt door enthousiaste Vrijwilligers én barst van de projecten die ons lokaal erfgoed tot leven brengen. Tussen de vertrouwde tradities doken bovendien heel wat nieuwe initiatieven op, waardoor menig Balenaar en sympathisant op verrassende wijze kon kennismaken met ons rijke dorpsverleden. Daar mogen we – met gepaste trots – zeer tevreden op terugblikken.

Zo bracht 2025 - elke maand - haar eigen hoogtepunten mee: van inspirerende lessenreeksen paleografie tot maandelijkse avondopeningen van het documentatiecentrum, van een feestelijke Jaarmarkt met Erfgoedquiz in de Spiegeltent tot een drukbezochte Erfgoeddag. We verwelkomden bezoekers in een pop-up museum, lanceerden nieuwe wandelingen in de ErfgoedApp en zetten ons erfgoed letterlijk in de kijker! Ook thematische expo's, lezingen en herdenkingen vonden hun weg naar het Balense publiek, met bijzondere aandacht voor ons lokale oorlogserfgoed en de verhalen die we nooit mogen vergeten...

Achter de schermen bleef het minstens even bruisend. Onze werkgroepen en Vrijwilligers digitaliseerden, inventariseerden, onderzochten, schreven, restaureerden, begeleidden publieksmomenten én werkten aan nieuwe erfgoedproducten. Het Jaarboek 2025 groeide uit tot een rijke verzameling van Balense geschiedenissen, zorgvuldig uitgewerkt door geëngageerde auteurs. Daarnaast werd al stevig gebouwd aan de toekomst, met enkele nieuwe initiatieven, een (digitale) bewaarstrategie voor onze rijke erfgoedcollectie(s) en de eerste voorbereidingen voor het jubileumjaar...

2025 was niet alleen een jaar van groei, het was ook een kantelmoment. Op het einde van het jaar viel de personeelsondersteuning vanuit Gemeente Balen weg en zwaaiden we – met zéér veel dank – onze Erfgoedconsulente(s) uit. Hierdoor valt onze vereniging voortaan volledig terug op de inzet van Vrijwilligers. Een grote verandering, maar tegelijk ook een sterk signaal: onze Vrijwilligers zijn, méér dan ooit, het kloppende hart van Erfgoed Balen. Zonder hen zou dit verhaal niet geschreven kunnen worden, laat staan verdergezet. Want dankzij onze Vrijwilligers blijft het verleden niet alleen bewaard... het blijft léven, nu en in de toekomst!

Bram Dierckx, - trotse - voorzitter Erfgoed Balen vzw

Jaaroverzicht 2025

Februari en Maart 2025

6, 13 en 13 februari en 13 maart 2025: Lessenreeks TranscriBENDE

In februari en maart 2025 vonden twee lessenreeksen paleografie plaats in Mol en Balen, een initiatief van Stuifzand, Archief Mol, de Intergemeentelijke archiefdienst en ook Erfgoed Balen. Deelnemers kregen een basisinitiatie in de wondere wereld van de paleografie en werden daarbij, onder begeleiding van oud-Rijksarchivaris Michel Oosterbosch, ondergedompeld in de Schepenregisters en archiefstukken van de Voogdij Mol-Balen-Dessel.

Ook de leden van de Balense werkgroep sloten massaal mee aan en konden na deze initiatie enkele nieuwe geïnteresseerden verwelkomen.

Woensdag 12 februari: Allereerste avondopening documentatiecentrum

Vanaf februari 2025 staat de deur van het archief- en documentatiecentrum elke tweede woensdag van de maand open voor bezoekers.

Naast de reguliere openingsuren en permanentie door de erfgoedconsulente, zorgde de Vrijwilligersploeg – elke maand – voor één extra avondopening gedurende 2025.

Vrijdag 28 februari: Algemene Vergadering Erfgoed Balen

April 2025

Vrijdag 4, zaterdag 5, zondag 6 en maandag 7 april: Balen Jaarmarkt 2025

In 2025 zorgde Erfgoed Balen opnieuw voor een uitgebreid feest- en ontspanningsprogramma tijdens het hele weekend van Balen Jaarmarkt.

Op vrijdag 4 april werden alle bewoners en begeleiders van de Balense rusthuizen, de mensen van de Schakel en BRAVO in de nostalgische spiegel tent verwelkomd voor een gezellige, muzikale namiddag. Op zaterdag

5 april vond een nieuwe editie van de Erfgoedquiz 'Wèttege't?!' plaats. Een plezierige quiz voor iedereen met hier en daar een nostalgisch tintje.

Het weekend werd afgerond in de feesttent en op zaterdag en zondag stonden de deuren van de XL Spiegeltent opnieuw wagenwijd open voor het grote publiek. Sfeer en gezelligheid ten top!

Zondag 27 april: Erfgoeddag 2025

Tijdens Erfgoeddag, met jaarthema 'Game on', was het zeer gezellig in én rond het Oud Gemeentehuis. Iedereen kon ter plaatse kennis maken met de typische caféspelen van vroeger, nostalgische volksspelen en leuke spelletjes of speelgoed uit de tijd van toen.

Jong én oud speelden er op los!

Mei 2025

Maandag 12 mei: Auteurslezing 'Ontwapend' en mini-expo

Op 12 mei 2025 stelde auteur en historicus Karel Strobbe zijn nieuwste boek 'Ontwapend' voor in VC De Kruierie. De auteurslezing was een samenwerking met de Balense Bibliotheek en zette het verhaal van de Belgische krijgsgevangenen centraal.

Speciaal voor deze gelegenheid werd door Werkgroep Balen Bevrijd een thematische mini-expo ingericht, waarin het verhaal van de Balense en Olmense krijgsgevangenen nader werd belicht aan de hand van authentieke materialen en documenten. Ook tijdens de lezing werd dieper ingegaan op enkele Balens egodocumenten, die via Erfgoed Balen werden aangeleverd.

Donderdag 29 mei tot 21 september: 60 jaar Keiheuvel in beeld

Naar aanleiding van 60 jaar Keiheuvel werd een openlucht-expo ingericht in de speeltuin van het recreatiedomein door Toerisme Balen. De tentoonstelling nam bezoekers mee in een speelse reis doorheen het (fotografische) verleden

van de site. De mini expo kwam tot stand i.s.m. Erfgoed Balen en de inwoners van Balen, die hun verhalen en herinneringen hebben gedeeld.

Donderdag 29 mei: Festival Altaar

StageRage vzw organiseerde op donderdag 29 mei, in samenwerking met Erfgoed Balen, het evenement ALTAAR. Dit jaar stond de rijke geschiedenis en het industriële erfgoed van Wezel centraal. Bezoekers konden, nabij de Zinkbrug in Wezel, kennismaken met een culturele

totaalervaring: muziek, ontspanning en toffe activiteiten voor jong én oud.

Eén van de blikvangers tijdens het evenement was een pop-up museum, ingericht door Erfgoed Balen i.s.m. Werkgroep Balen Bevrijd en de Vieille Montagne Heritage Association. Grote foto's, archiefbeelden, videomateriaal en authentieke objecten brachten het lokale Wezelse verhaal opnieuw tot leven.

Naast het pop-up museum ontwikkelde Erfgoed Balen i.s.m. ALTAAR een interactieve, rolstoelvriendelijke wandeling die bezoekers meenam langs vergeten plekjes en historische locaties in Wezel. Met behulp van de ErfgoedApp en QR-codes ontdekten deelnemers de verhalen achter deze bijzondere plekken. Een zeer geslaagde samenwerking!

Juni 2025

Maandag 9 juni: Kruier Kruiwagenrace

Het wordt stilaan een vast waarde binnen Balen op Pinkstermaandag... In 2025 vond reeds de vierde editie plaats van de Kruier Kruiwagenrace (een initiatief van BVC Balen). De legende van de Balense Kruier wordt zo heel mooi, op een hedendaagse en ludieke manier, onder de aandacht gebracht.

Donderdag 12 juni: Bloemlegging voor Adeleine Hus en haar ouders

In 2024 werd onder grote belangstelling een gedenkplaat ingehuldigd voor de Balense verzetsstrijdster Adeleine Hus en haar ouders Jan Hus en Julia Van Genechten. Op 12 juni 2025, exact 80 jaar na de thuiskomst van Adeleine Hus in Balen, werd sereen hulde gebracht aan de Balense slachtoffers van de

concentratiekampen en vanwege Erfgoed Balen en Werkgroep Balen Bevrijd een bloem gelegd bij de gedenkplaat.

Zaterdag 14 juni: Ledenreis naar Tongeren en Brouwerij Wilderen

Op zaterdag 14 juni 2025 trokken we er nog eens op uit met onze leden richting Tongeren en Wilderen. Tijdens de ledenreis passeerden we o.a. in het vernieuwde Gallo-Romeins Museum en kreeg de groep een gezellige rondleiding in de historische Brouwerij van Wilderen, waar achteraf ook een kleine degustatie volgde.

Zaterdag 21 juni: Bokes familiedag

Op zaterdag 21 juni 2025 was ook Erfgoed Balen weer present op de Bokes familiedag in én rond Vrijtijdscentrum De Kruierie.

Juli 2025

Zaterdag 26 juli: Vrijwilligersfeest – BBQ

Op zaterdag 26 juli werden alle actieve Vrijwilligers uitgenodigd voor het jaarlijkse Vrijwilligersfeest. Dit jaar werd gekozen voor een nieuwe formule en kwamen we samen aan de kantine van Schoorheide Sport voor een heerlijke zomer-BBQ.

Een welgemeend gebaar voor alle helpende handen waar Erfgoed Balen steeds op kan rekenen! Merci aan alle Erfgoed-Vrijwilligers!

Augustus 2025

Eind augustus: Werken aan deur Kapelletje Hoolst

De deur van het kapelletje in Hoolst kreeg eind augustus een 'nieuw' deurornament. Oorspronkelijk had de kapel een deur met 'open' smeedwerk.

Helaas werd deze deur vlak voor de renovatie onvreemd en is deze sindsdien spoorloos...

Intussen kwam er een mooi alternatief, met expliciete dank aan de Firma Willems Staalconstructies NV voor het ontwerp en de realisatie! Het ornament zorgt opnieuw voor de nodige ventilatie in de kapel en maakt het ook mogelijk voor passanten om eens binnen te kijken, zonder te veel stofinval. Ga dus zeker eens een kijkje nemen als je in de buurt bent!

September 2025

Vrijdag 6 september: Herdenking Bierset en Flémalle

Ook in 2025 vormde Erfgoed Balen mee deel uit van de Balense delegatie die begin september afzakte naar Bierset en Flémalle om daar de herdenkingsplechtigheden bij te wonen.

Zondag 7 september: Uitstap Streekmuseum Oevel en Spiegel tent Zammel

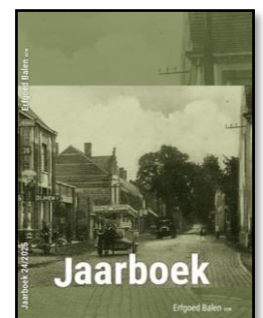

Op zondag 7 september maakten we met de Erfgoed-Vrijwilligers een uitstap per fiets naar het Heemkundige Steekmuseum te Westerlo-Oevel. Ter plaatse kregen we een interessante rondleiding door 'Boer Guy'. Na het bezoek zakten we nog even af naar de Spiegel tent in Geel-Zammel.

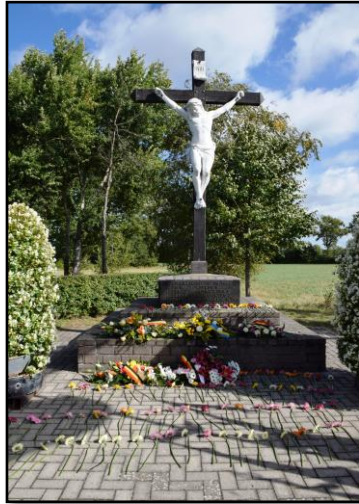
Maandag 8 september: Verschijnen Jaarboek 2025

Op maandag 8 september verscheen het nieuwe Jaarboek en konden leden hun exemplaar afhalen in het Oud Gemeentehuis. Een dag later werd het boek ook ter beschikking gesteld in VC De Kruierie.

Ook in 2025 werd een lijvig boek aangeleverd, met maar liefst 13 kleine én grote artikelen over de Balense dorpsgeschiedenis.

Donderdag 11 en vrijdag 12 september: Scholenproject en Herdenking Malou

Naar jaarlijkse traditie passeerden op donderdag 11 september alle 6de leerjaren uit de Balense scholen langs VC De Kruierie voor een toelichting én mini-expo over de Bevrijding van Balen en Olmen. In het bijzonder werd er stilgestaan bij het verhaal van de Burgerslachtoffers uit Balen en Olmen, die in de septembermaand van 1944 te betreuren vielen.

Een dag later, op vrijdag 12 september, namen de schoolkinderen actief deel aan de herdenkingsplechtigheden in Wezel, Malou, Schoorheide, Olmen en Balen-Centrum.

Zaterdag 20 september: Belevingswandeling WZC Ter Vest

In het kader van Wereld-Alzheimer-dag organiseerde WZC Ter Vest op zaterdag 20 september 2025 een belevingswandeling. Met dit initiatief wilde het woonzorgcentrum meer aandacht vragen voor dementie en tevens het thema bespreekbaarder maken. De nostalgische wandeling van Erfgoed Balen vormde een mooie basis en route voor dit initiatief.

Tijdens de wandeling werden de deelnemers meegenomen langs verschillende belevingspunten in Balen-Centrum. De bewoners keerden terug in de tijd en beleefden het leven van vroeger op een interactieve manier. Zo wandelden zij samen met hun families langs de zusters aan het oude gasthuis, ze luisterden naar 'The last post' aan het oorlogsmonument, ze konden zelf hun snoepzakjes afwegen en koffie malen in het oud gemeentehuis en maakten kennis met verschillende personages en attributen 'uit de tijd van toen'. Ook onze Vrijwilligers zorgden mee voor de ontvangst van deelnemers in het Oud Gemeentehuis en leverden verschillende inkledingsmaterialen.

November 2025

Vrijdag 11 november: Wapenstilstand

Op Wapenstilstand werden de gesneuvelden uit de twee wereldoorlogen herdacht en alle namen van de militaire slachtoffers uit Balen voorgelezen aan het Monument der Gesneuvelden in Balen-Centrum door Vrijwilligers.

De plechtigheid trok weer veel aanwezigen rondom het monument der gesneuvelden, zowel jong als oud.

Dinsdag 18 november: Seminarie 'Balen in de Franse tijd'

Onder leiding van Jaak Jansen werd op dinsdag 18 november 2025 een nieuw seminarie ingericht en doken we in het verleden van onze gemeente, meer bepaald de Franse tijd (1789-1815). Op basis van enkele interessante vondsten in het gemeentelijk archief werd het lokale leven 'onder de Fransen' nader bekeken. Wie had er destijds de touwtjes in handen? Welke voorname families profileerden zich in de Balense gehuchten? En zijn er vandaag nog sporen terug te vinden van toenmalige beslissingen... Dat, en nog veel meer, kon je ontdekken tijdens het seminarie.

December 2025

Zaterdag 20 en maandag 22 december: Stockverkoop t.v.v. Warmste Week

Op zaterdag 20 december (in het Oud Gemeentehuis) en maandag 22 december (in Vrijtijdscentrum De Kruierie) bouwde Erfgoed Balen een echte pop-up boekenmarkt uit, waar verschillende oudere exemplaren van onze publicaties werden aangeboden. Tijdens de twee verkoopmomenten kon iedereen - uitzonderlijk én eenmalig - interessante publicaties uit onze stock aankopen tegen ware voordeelprijsjes.

De opbrengst van de verkoopmomenten ging integraal naar het goede doel. Dankzij alle passanten én sympathisanten werd er via deze actie maar liefst 1.200 euro opgehaald en door Erfgoed Balen bezorgd aan de Warmste Week! Een dikke merci om - samen met ons - mee te vlammen voor mensen die onzichtbaar ziek zijn!

Donderdag 26 december: Kerstwandeling JC Biesakker

In 2025 werd opnieuw een samenwerking aangegaan met Jeugdcentrum Biesakker en stelde Erfgoed Balen de kapel van Schoor open als 'tussenstop' van de Kerstwandeling.

Onderweg konden de deelnemers aan de hand van foto's kennismaken met het verleden van de talrijke jeugdverenigingen die in Jeugdcentrum Biesakker hun standplaats hebben.

De kapel van Schoor werd speciaal voor dit gebeuren nog eens goed onder handen genomen door onze Erfgoed-Vrijwilligers, grondig gepoetst en vervolgens omgedoopt tot een warme én gezellige stopplaats waar het verleden van het gebouw en Schoor-dorp weer tot leven kwam voor de

deelnemers. Menig Balenaar genoot zichtbaar van het unieke bezoek aan deze prachtige erfgoedsite.

Dankzij dit project werd ook samengewerkt in het weekend van Balen Jaarmarkt. Zo kwamen de jeugdverenigingen van JC Biesakker opnieuw een handje toesteken tijdens de opbouw en afbraak van de Spiegel tent.

Werkgroepen, publicaties en erfgoedproducten

Werkgroepen

Binnen onze vereniging waren ook in het afgelopen jaar opnieuw verschillende werkgroepen actief:

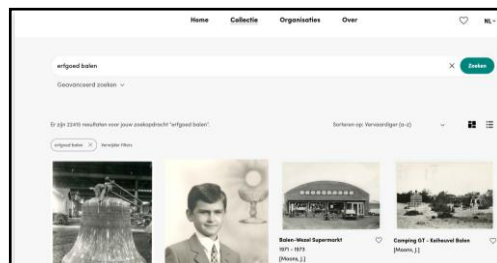
1. Paleografie werkgroep

De leden van de werkgroep paleografie kwamen opnieuw maandelijks samen om de resultaten van hun werkzaamheden te overlopen.

In 2025 werd Boek 36 van de Schepenregisters (1568-1574) uit het archief van de Voogdij Mol-Balen-Dessel aangevat. Geen sinecure!

2. Werkgroep Digitalisering en Beeldbank

In het najaar van 2025 werd aan de slag gegaan in een volledig nieuw collectieregistratiesysteem, MuseumPlus (als opvolger van Erfgoedregister). Onze Beeldbank-Vrijwilligers gingen weer vlijtig aan de slag en het resultaat is zowel terug te vinden in het Kempens Erfgoedportaal (<https://www.kempenserfgoed.be>) als in de Vlaamse Erfgoeddatabank (<https://erfgoeddatabank.be/nl>). Zeker een bezoekje waard!

Dankzij onze Scan-Vrijwilligers werden in 2025 opnieuw interessante archieven, documenten, foto's en dia's, ... gedigitaliseerd. Zo werden weer enkele archieven en fotocollecties van jubilerende

verenigingen, stukken uit het gemeentearchief en vele bidprentjes en rouwbrieven gedigitaliseerd.

Om het digitale aanbod te optimaliseren werd in 2025 verder gewerkt aan een digitaal portaal voor onze Vrijwilligers en bezoekers, dat in de toekomst verder vorm zal krijgen om zo onze (digitale) dienstverlening uit te bouwen. Om de grote massa aan bestanden veilig te stellen werd ook een nieuwe én extra NAS (20 TB) aangekocht, die wordt gebruikt als back-up voor alle moederbestanden. Dit kadert eveneens binnen de ruimere bewaringsstrategie van Erfgoed Balen en laat ook toe om de (digitale) collectie in de toekomst verder uit te breiden en open te stellen.

3. Werkgroep Archiveren

De leden van de werkgroep gingen in het afgelopen jaar weer maandelijks aan de slag met nieuwe aanwinsten, waaronder talrijke archiefstukken en

documentatie die werd overgedragen door Studium Generale vzw. Alle documenten werden stap voor stap ontdaan van schadelijke materialen, verpakt in zuurvrije verpakkingsmaterialen en vervolgens beschreven in een inventaris.

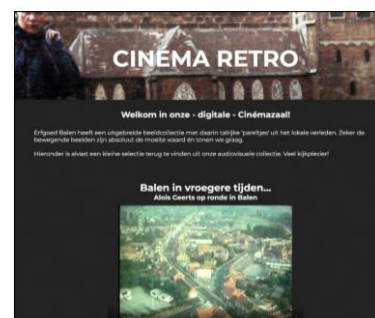
4. Werkgroep Genealogie

De ruime collectie bidprentjes en rouwbrieven werd in 2025 verder aangevuld met nieuwe aanwinsten en ook de database is thans volledig op punt gesteld.

De actualisering van de databank is echter een constant werkpunt. Het verwerken van nieuwe items staat immers nooit stil!

5. Balen in Beeld

Via de website van Erfgoed Balen werden opnieuw enkele historische videobeelden online gezet in de rubriek Cinéma Retro': <https://erfgoedbalen.be/cinema-retro>. Daarnaast zijn ook alle beelden die voorheen in Vimeo stonden volledig gearchiveerd op de nieuwe NAS-server.

In de loop van 2025 werd ook de integrale collectie VHS-cassettes gedigitaliseerd via Stuifzand. De beelden zelf zullen in 2026 ter beschikking komen. Hopelijk kan dit in de toekomst tot enkele interessante toonmomenten leiden!

6. Jeugdinitiaties

Vorig jaar ging een werkgroep aan de slag om een erfgoedinitiatie voor de Balense jongeren en kinderen uit te werken. Een concreet event werd, tot nog toe, uitgesteld. Misschien kan dit in het aankomende jaar wel eens worden geconcretiseerd?! Uitstel is zeker geen afstel!

7. Balen Bevrijd

Zoals elk jaar verzorgde de werkgroep het scholenproject in september en de plechtigheid van 11 november i.s.m. gemeente Balen en de Balense scholen.

In 2025 was er ook extra aandacht voor '80 jaar Vrede' en naar aanleiding daarvan verschenen enkele bijdragen op de website van de werkgroep <https://www.balenbevrijd.com> (in eigen beheer van de werkgroep).

Daarnaast verzorgde de werkgroep ook een mini-expo over de Balense krijgsgevangenen in mei 2025 naar aanleiding van de auteurslezing 'Ontwapend'.

8. Werkgroep Jubileum 2027

Met het oog op een aankomend jubileum (1977-2027) werd binnen Erfgoed Balen alvast een nieuwe werkgroep opgericht om enkele speciale zaken uit te werken.

Publicaties

1. Jaarboek 2025

Van vergeten dorpsgenoten tot markante mijlpalen, van pittoreske gebouwen uit vervlogen tijden tot zelfs hedendaagse herinneringen... Het Jaarboek 2025 omvat verschillende pareltjes die écht de moeite lonen om door te nemen. Elke bijdrage werd - stuk voor stuk - met veel zorg en passie samengesteld. Wij danken dan ook uitdrukkelijk alle auteurs, Vrijwilligers én betrokkenen die deze editie mogelijk hebben gemaakt.

Wat heeft dit Jaarboek 2025 zoal te bieden? Hieronder volgt een snelle blik op de inhoudstafel en beknopte kennismaking met alle hoofdstukken.

In de eerste bijdrage worden enkele paleografiesprokkels uit het afgelopen jaar toegelicht. De werkgroep Paleografie richtte haar pijlen onder andere op de zogenaamde 'gratiebrieven' of 'pardonbrieven' van enkele inwoners uit Balen. Die brieven werden geselecteerd binnen het archief van de Geheime Raad uit de Spaanse periode (1540-1700) en werpen een unieke blik op het gerechtelijke verleden van sommige dorpsgenoten.

Hoofdstuk 2 en 3 vloeien in elkaar over en omvatten een uitvoerig onderzoek naar de geschiedenis van het Kasteeltje van de Most - of moeten we zeggen 'Mosthuys' - en haar bewoners in de loop der geschiedenis. Zo maakt u onder andere kennis met een verborgen 'Balens' talent, schilder-criticus Lucien Gustave Jottrand, en zijn talrijke werken.

Het vierde en slotartikel over het rampjaar 1684 en alle perikelen die daaruit voortvloeiden, vormt een vierde bijdrage in dit Jaarboek. Meer dan 50 jaar na de desastreuze brand in het centrum van Balen werd ook het geschil tussen de abdij van Averbode en de Balenaren, over het dragen van de kosten van de herstellingswerken aan de kerk, beëindigd. Al moest er heel wat worden gewrongen en tegengewrongen. Eind goed, al goed...

Vandaag de dag is de spotnaam van de Balenaar wel bekend onder de bevolking. Intussen dragen we deze ook meer en meer als trotse bijnaam. De historische basis van de 'Balense (kerke)kruiers' is onmiskenbaar aanwezig, maar waar komt deze spotnaam nu precies vandaan? Welke legende is correct? In het vijfde hoofdstuk worden enkele interessante bronnen bovengehaald die één en ander uitklaren.

In hoofdstuk 6 staat Henricus Bens centraal, een jongeman uit Olmen die zich in 1814 aanmeldde als vrijwilliger in het leger van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden. Hij nam dienst als kanonnier en nam deel aan de legendarische 'Slag bij Waterloo' in de zomer van 1815. Henricus Bens overleefde de wapenfeiten en trok mee naar Frankrijk, waar de Nederlandse Strijdkrachten onder andere de stad Parijs bezetten na de overwinning op het Napoleontische leger. Helaas sloeg alsnog het noodlot toe voor deze artillerist uit Olmen.

Ook in de zevende bijdrage staat een tragisch verhaal in de kijker, ditmaal op een winterdag tijdens het interbellum. Mijnwerker Viktor Verheyen werd op 2 februari 1939 één van de eerste lokale verkeersslachtoffers door aanrijding van een automobiel. Zijn ongeluk en familieverhaal werden uitvoerig onderzocht en bij deze ook neergeschreven om nooit meer te vergeten.

Tijdens de eerste helft van de twintigste eeuw waren de rollen tussen vrouwen en mannen 'vanzelfsprekend' en volgens een vast stramien verdeeld. Elk had zijn of haar taken. De vrouw stond misschien wel in de schaduw van haar echtgenoot, maar ze vormde wel het kloppende hart van elk gezin en leidde zo een heus dubbelleven. Hoofdstuk 8 werpt een interessante blik op de evolutie van de rollenpatronen in de periode 1900-1960, met knipoog naar de situatie in de Balense huiskamers.

Vandaag de dag is het quasi ondenkbaar om zonder door het leven te gaan en heeft wellicht ieder Balens gezin minstens één - onmisbaar - toestel... In de negende bijdrage komt de introductie en opmars van televisie in Balen aan bod tijdens de jaren 1950-1960 én dat onder leiding van een eerste directeur met Balense *roots*, Bert Leysen.

Het ijs van de familie Daems is een echt begrip in Balen. Maar liefst vier generaties brachten samen méér dan honderd jaar 'crème glace' tot bij de Balenaar en daaraan kwam dit jaar plots een einde. Straffe kost, die dan ook tot heel wat boeiende anekdotes en verhalen leidde. In hoofdstuk 10 wordt het volledige familie- en ijsverhaal van Daems uit de doeken gedaan.

In hoofdstuk 11 wordt de historie van een onschuldige 'militaire' prentkaart uit het jaar 1938 gereconstrueerd. Naar aanleiding van deze soldatenpost werd uitvoerig gezocht naar andere sporen van militaire activiteiten in ons dorp op de vooravond van de Tweede Wereldoorlog. Niets is wat het eerst lijkt...

Dankzij een nieuw gemeentelijk reglement voor het onderhoud en de restauratie van buurtkapellen, werden er in het afgelopen jaar maar liefst drie kapelletjes hersteld. Het mooie resultaat van de herstellingen door buurtbewoners en Vrijwilligers wordt om die reden en met veel trots getoond, samen met een beknopte geschiedenis van de bouwwerkjes.

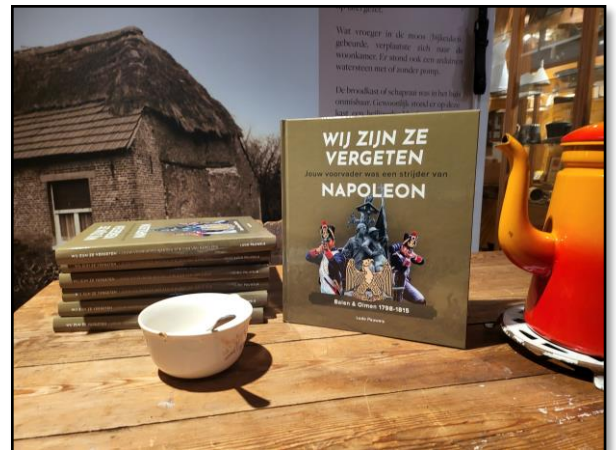
Zoals gebruikelijk eindigen we dit Jaarboek met een overzicht van de persberichten over Balen die in het afgelopen jaar in de lokale media zijn verschenen. Alle

gebeurtenissen die in 2024 in de krant kwamen, zijn gebundeld in het laatste hoofdstuk 13.

2. We zijn ze vergeten – Jouw voorvader was een strijder van Napoleon

Napoleon is thans alom tegenwoordig en zijn daden blijven voor velen nog steeds tot de verbeelding spreken. Gedurende de afgelopen twee eeuwen zijn duizenden boeken over Napoleon geschreven en het aantal blijft steevast groeien... Ook op TV zien we hem meer en meer de revue passeren.

Minder bekend zijn de honderden jonge mannen uit onze eigen gemeente, die gedwongen werden om in het Franse leger te dienen als zogenaamde ‘conscrits’ of dienstplichtigen. De uitdagingen en offers die zij hebben gebracht zijn veelal onderbelicht gebleven in de geschiedschrijving en staan in schril contrast met de faam van de keizer zelf...

In het boek van auteur Ludo Pauwels wordt eindelijk het verhaal van ‘onze eigen Balense en Olmense jongens’ in beeld gebracht, een verhaal over voorvaderen dat ook voor vele lokale families tot op de dag van vandaag verborgen is gebleven...

‘We zijn ze vergeten’ is een boek waarin iedere soldaat, ieders familielid, erkenning krijgt voor zijn bijdrage binnen het Franse leger, ongeacht rol of status. Het boek werpt een unieke blik op het lot van de manschappen zelf.

Eind 2025 startte de voorverkoop van het boek. De levering en verdeling werd door eindejaarsdrukke uitgesteld tot begin 2026.

Erfgoedproducten

ErfgoedApp – Wandeling doorheen historisch Wezel

In 2025 verscheen een nieuwe spin-off van de ‘Wezel-van-toen-Toer’ die geïnteresseerden mee op pad neemt in Wezel en toe leidt naar leuke plekje met een historische achtergrond. De toer werd speciaal gemaakt naar aanleiding van het festival Altaar.

Erfgoed in de steigers én in de kijker

Het nieuwe reglement ter ondersteuning van buurkapellen werkt!

Misschien heb je het wel gemerkt... De kapelletjes van Hoolsterberg-Scheps, Oosthoek en Drieputtekensheide-Bankei stonden opnieuw te pronken tijdens deze Mei- en Mariamaand!

In de loop van 2024 en 2025 engageerden verschillende buurtbewoners en sympathisanten zich over deze kapelletjes om ze weer in ere te herstellen. En het resultaat mag gezien worden! Knap werk!

Dankzij het 'Reglement ondersteuning onderhoud en restauratie kapellen' van Gemeente Balen zijn er dan ook verschillende mogelijkheden tot materiële ondersteuning van iedereen die gewone onderhoudswerken of restauratiewerken wil uitvoeren.

Stuifzand op de koffie bij Erfgoed Balen

In de reeks 'Op de koffie' gaat Stuifzand op de koffie bij diverse erfgoed-medewerkers en -organisaties in de regio. In september 2025 passeerde een filmploegje bij Erfgoed Balen en werd een bezoekje gebracht aan het Kruiermuseum en aan het archief- en documentatiecentrum.

Het resultaat van dit bezoek zal in de toekomst te bekijken zijn via <https://www.stuifzand.be/nieuws/tag/op-de-koffie>.

Erfgoed Balen vzw

Oud Gemeentehuis & Kruiermuseum
Vaartstraat 29
2490 Balen

Tel. 014 74 41 70

www.erfgoedbalen.be

info@erfgoedbalen.be

